

POSTANOWIENIE

Dnia 29 listopada 2016 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Maciej Pacuda (przewodniczący)

SSN Romualda Spyt

SSN Krzysztof Staryk (sprawozdawca)

w sprawie z wniosku D. Stowarzyszenia Pomocy Dzieciom i Młodzieży z MPDZ [...] przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych z udziałem zainteresowanych C. Spółki z o.o. - Ośrodek Profilaktyki i Rehabilitacji NZOZ [...] i M.P.

o ubezpieczenie społeczne,
po rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym w Izbie Pracy, Ubezpieczeń Społecznych i Spraw Publicznych w dniu 29 listopada 2016 r.,
zażalenia organu rentowego na postanowienie Sądu Apelacyjnego [...] z dnia 11 grudnia 2015 r., sygn. akt III AUa/14,

1. oddała zażalenie,

2. zasądza od Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddziału [...] na rzecz D. Stowarzyszenia Pomocy Dzieciom i Młodzieży z MPDZ [...] kwotę 450 (czterysta pięćdziesiąt) zł tytułem zwrotu kosztów zastępstwa procesowego w postępowaniu zażaleniowym.

UZASADNIENIE

Postanowieniem z dnia 11 grudnia 2015 r., sygn. akt III AUa .../14, Sąd Apelacyjny [...] – w sprawie z wniosku D. Stowarzyszenia Pomocy Dzieciom i Młodzieży z MPDZ [...] przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych Oddziałowi

[...], przy udziale zainteresowanych: C. Spółki z o.o. – Ośrodka Profilaktyki i Rehabilitacji NZOZ [...] i M.P. – odrzucił skargę kasacyjną organu rentowego od wyroku Sądu Apelacyjnego [...] z dnia 11 czerwca 2015 r.

W uzasadnieniu Sąd Apelacyjny wskazał, że wyrokiem z dnia 11 czerwca 2015 r. Sąd Apelacyjny [...] zmienił wyrok Sądu Okręgowego – Sądu Pracy i Ubezpieczeń Społecznych [...] z dnia 10 lipca 2014 r. w pkt I i poprzedzającą go decyzję organu rentowego z dnia 28 listopada 2011 r. w ten sposób, że ustalił, że do podstawy wymiaru składek na ubezpieczenia społeczne i zdrowotne zainteresowanej M.P. za okresy opisane w decyzji organu rentowego z dnia 28 listopada 2011 r. nie wlicza się przychodu uzyskanego z umowy zlecenia zawartej z C. Spółką z o.o. – Ośrodkiem Profilaktyki i Rehabilitacji NZOZ [...]; oddalił dalej idącą apelację i zniósł wzajemnie koszty procesu.

Powyższy wyrok Sądu Apelacyjnego pełnomocnik organu rentowego zaskarżył skargą kasacyjną – w skardze kasacyjnej oznaczono wartość przedmiotu zaskarżenia na kwotę 1.589,39 zł.

Sąd Apelacyjny – oceniając dopuszczalność skargi kasacyjnej na podstawie art. 398² § 1 k.p.c. – ustalił, że w przedmiotowej sprawie wnioskodawca odwołał się od decyzji organu rentowego dotyczącej zainteresowanej M.P., w której określono wyłącznie podstawę wymiaru składek na ubezpieczenia społeczne i zdrowotne zainteresowanej z tytułu podlegania ubezpieczeniom jako pracownika wnioskodawcy. Przypisanie wyższej podstawy wymiaru składek wynikało z uznania, że do przychodów osiąganych przez zainteresowaną z tytułu umów cywilno – prawnych zawartych z C. Spółki z o.o. – Ośrodka Profilaktyki i Rehabilitacji NZOZ [...] ma zastosowanie przepis art. 8 ust. 2a ustawy o systemie ubezpieczeń społecznych. Powyższe stanowisko wiązało się z oceną, że praca wykonywana w ramach umów cywilno – prawnych, zawartych z podmiotem trzecim, świadczona była na rzecz pracodawcy D. Stowarzyszenia Pomocy Dzieciom i Młodzieży z MPDZ [...].

Sąd Apelacyjny stwierdził, że przedmiotem sporu sprawy nie jest podleganie ubezpieczeniom społecznym, a jedynie wysokość składek na ubezpieczenia opisane w zaskarżonej decyzji. W spornym okresie zainteresowana podlegała ubezpieczeniom społecznym z tytułu pracowniczego zatrudnienia, a zastosowanie

skutku z art. 8 ust. 2a ustawy systemowej wiązało się tylko z podwyższeniem podstawy wymiaru składek należnych od wnioskodawcy, a w konsekwencji – składek. Przedmiotem sporu jest wyłącznie wysokość składek na ubezpieczenia społeczne i zdrowotne, a wartość przedmiotu zaskarżenia odnosi się do części stanowiącej różnicę pomiędzy sumą przypisanych w spornych decyzjach składek z umów cywilno – prawnych, a wynikającymi z deklaracji płatnika. Tak określoną wartość przedmiotu zaskarżenia strona pozwana wskazała w kwocie 1.589,39 zł. Przedmiotem sporu w sprawie jest prawo majątkowe sprowadzające się do wysokości składek. W związku z tym w sytuacji, gdy wartość przedmiotu zaskarżenia odnośnie zainteresowanej jest niższa niż dziesięć tysięcy złotych, skarga kasacyjna jest niedopuszczalna i podlega odrzuceniu na podstawie art. 398⁶ § 2 k.p.c. w związku z art. 398² § 1 k.p.c.

W zażaleniu na powyższe postanowienie organ rentowy zarzucił naruszenie:

1) art. 8 ust. 2a ustawy z dnia 13 października 1998 r. o systemie ubezpieczeń społecznych (Dz.U. z 2015 r., poz. 121 ze zm.) przez jego błędną wykładnię i przyjęcie, że sprawy zainicjowane odwołaniem od decyzji opartej na w/w przepisie, w których określa się podstawy wymiaru składek na poszczególne ubezpieczenia społeczne i ubezpieczenie zdrowotne mają charakter spraw, w których przedmiotem sporu jest tylko i wyłącznie kwestia wysokości składek należnych od danego płatnika składek, podczas gdy prawidłowa wykładnia tej regulacji prowadzi do jednoznacznego wniosku, że sprawa taka jest sprawą o objęcie obowiązkowym ubezpieczeniem społecznym, a ustalenie w decyzji wysokości podstaw wymiaru składek jest jedynie wtórnym i następczym zabiegiem prawnym umożliwiającym wyrażenie uznania, iż dla danej osoby ubezpieczonej umowa cywilnoprawna nie stanowi tytułu do ubezpieczenia, a prawidłowym tytułem ubezpieczeniowym jest umowa o pracę;

2) art. 398⁶ § 2 k.p.c. w związku z art. 398² § 1 k.p.c. przez ich błędne zastosowanie i niezasadne przyjęcie, że skarga kasacyjna od wyroku Sądu Apelacyjnego [...] w sprawie sygn. akt III AUa .../14 rozstrzygającego sprawę zainicjowaną odwołaniem od decyzji opartej na przepisie art. 8 ust. 2a ustawy systemowej, w której organ rentowy określił wobec zainteresowanej podstawy wymiaru składek na poszczególne ubezpieczenia społeczne i ubezpieczenie

zdrowotne u płatnika składek jest sprawą o prawa majątkowe – wysokość składek, w której dopuszczalność skargi kasacyjnej uzależniona jest od wartości przedmiotu zaskarżenia w wysokości minimum dziesięć tysięcy złotych, podczas gdy prawidłowe zastosowanie tych przepisów prowadzi do wniosku, że przedmiotowa sprawa jest sprawą o objęcie obowiązkowym ubezpieczeniem społecznym, a zatem skarga kasacyjna jest dopuszczalna niezależnie od wartości przedmiotu zaskarżenia.

Organ rentowy wniósł o uchylenie zaskarżonego postanowienia w całości.

W odpowiedzi na zażalenie płatnik wniósł o jego oddalenie oraz zasądzenie kosztów zastępstwa w postępowaniu zażaleniowym według norm przepisanych.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Zażalenie jest bezzasadne. Sprawa, w której wniesiono skargę kasacyjną nie należy do spraw wymienionych w art. 398² § 1 zdanie drugie k.p.c. Przedmiot postępowania odwoławczego stanowiła decyzja „wymiarowa”, a nie decyzja o ustaleniu podlegania pracowniczym ubezpieczeniom społecznym i ubezpieczeniu zdrowotnemu przez zainteresowaną. Sprawa została zainicjowana – na co zwrócił uwagę Sąd Apelacyjny w zaskarżonym postanowieniu – odwołaniem od decyzji organu rentowego wydanej na podstawie art. 83 ust. 1 pkt 3 i art. 91 ust. 5 w związku z art. 8 ust. 2a, art. 18 ust. 1 i 1a i art. 20 ust. 1 ustawy o systemie ubezpieczeń społecznych oraz art. 81 ust. 1 ustawy o świadczeniach opieki zdrowotnej finansowanych ze środków publicznych w przedmiocie określenia podstawy wymiaru składek na ubezpieczenia społeczne i zdrowotne zainteresowanej, podlegającej ubezpieczeniom jako pracownik u płatnika składek Stowarzyszenia [...], z uwzględnieniem przychodu uzyskanego z tytułu wykonywania umów cywilnoprawnych zawartych ze Spółką C., a wykonywanych na rzecz pracodawcy.

Przedmiot sporu wynika z przyjętej w art. 8 ust. 2a ustawy o systemie ubezpieczeń społecznych konstrukcji uznania osoby wykonującej pracę na rzecz własnego pracodawcy za jego pracownika, wykładanej w dotychczasowym orzecznictwie Sądu Najwyższego ze względu na gwarancyjny cel opłacania składek

na ubezpieczenie społeczne. Uznaje się, że w tym przepisie pojęcie pracownika jest rozszerzone na jego dalszą aktywność w ramach umowy cywilnoprawnej, jeżeli w jej ramach świadczy pracę na rzecz swojego pracodawcy. Także więc w zakresie tej sfery aktywności uznawany jest - na potrzeby ubezpieczeń społecznych - za pracownika tego właśnie pracodawcy i płatnikiem składek z tego tytułu jest pracodawca (art. 4 pkt 2 lit. a ustawy o systemie ubezpieczeń społecznych; por. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 15 marca 2016 r., II UZ 57/15 i orzecznictwo tam powołane). We wskazanym postanowieniu II UZ 57/15 Sąd Najwyższy stwierdził, że umowy cywilnoprawne wymienione w art. 8 ust. 2a ustawy o systemie ubezpieczeń społecznych, ze względu na posłużenie się szerokim pojęciem „pracownika” pochłania łączący pracodawcę z pracownikiem stosunek pracy; nie stanowią samodzielnych tytułów obowiązkowego podlegania ubezpieczeniom społecznym pracownika (por. wyroki Sądu Najwyższego z dnia 3 kwietnia 2014 r., II UK 399/13, niepubl. i z dnia 6 lutego 2014 r., II UK 279/13, niepubl.). Osoba wykonującą pracę na rzecz swego pracodawcy na podstawie umów cywilnych podlega obowiązkowo ubezpieczeniu społecznemu jako pracownik i na tym kwestia jej ubezpieczenia się wyczerpuje (por. wyroki Sądu Najwyższego z dnia 13 marca 1997 r., I PKN 43/97, OSNAPIUS 1997 nr 24, poz. 494, z dnia 3 kwietnia 2014 r., II UK 399/13, niepubl. i z dnia 6 lutego 2014 r., II UK 279/13, niepubl.). Ugruntowany jest w związku tym pogląd, że sprawa o opłacenie przez pracodawcę składki w wysokości równej obciążeniu umowy o pracę i zlecenia lub dzieła wykonywanego na rzecz tego pracodawcy dotyczy składki, gdyż przedmiotem postępowania jest jedynie ustalenie właściwej kwoty jej podstawy wymiaru (por. postanowienia Sądu Najwyższego z dnia 21 kwietnia 2015 r., II UZ 8/15, niepubl., z dnia 19 sierpnia 2015 r., II UZ 14/15, niepubl.).

Sąd Najwyższy w składzie rozpoznającym obecne zażalenie przedstawioną wyżej argumentację w całości akceptuje. W sytuacji, gdy w sprawie objętej zażaleniem wartość przedmiotu zaskarżenia jest niższa od dziesięciu tysięcy złotych, prawidłowe jest stanowisko Sądu Apelacyjnego o odrzuceniu skargi kasacyjnej organu rentowego na podstawie art. 398⁶ § 2 k.p.c. w związku z art. 398² § 1 k.p.c. jako niedopuszczalnej.

W związku z powyższym Sąd Najwyższy – uznając bezzasadność rozpatrywanego zażalenia – postanowił jak w sentencji na podstawie art. 398¹⁴ w związku z art. 394¹ § 3 k.p.c. Rozstrzygnięcie o kosztach postępowania zażaleniowego ma swoją podstawę w art. 98 § 1 k.p.c.

kc